

LundaEko

**Lunds kommuns program för
ekologisk hållbar utveckling
2020-2030**

Lunds policy för hållbar utveckling

Denna policy tydliggör kommunkoncernens förhållningssätt till Agenda 2030 och de globala målen samt definierar Lunds principer för hållbar utveckling. Policyn är en vägledning i förverkligandet av kommunens vision "Lund skapar framtiden med kunskap, innovation och öppenhet".

- Lunds kommun är ledande inom hållbar utveckling
- Kommunkoncernen arbetar med ständiga förbättringar och utvecklar hållbarhetsarbetet med hög kunskapsnivå
- Kommunkoncernen arbetar innovativt, målinriktat och systematiskt för en hållbar utveckling
- Kommunkoncernen samverkar aktivt med andra offentliga aktörer, lärosäten, näringslivet och civilsamhället för att utveckla det hållbara samhället
- Kommunkoncernen arbetar transparent och kommunicerar såväl internt som externt för att engagera medborgare och medarbetare i Lunds kommun

Policyn konkretiseras i kommunens program och planer som exempelvis Lunds program för social hållbarhet och Lund program för ekologisk hållbarhet. Varje nämnd och styrelse har ansvar att implementera policyn och dess program samt ha god kännedom om och uppfylla lagar och andra relevanta krav inom hållbarhetsområdet. Arbetet för hållbar utveckling utgår ifrån Brundtlandkommissionens definition att:

"Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."

En hållbar utveckling inom kommunkoncernen omfattar tre dimensioner: ekologisk, social och ekonomisk, vilka utgör varandras förutsättningar.

- **Ett ekologiskt hållbart Lund** syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överstigs.
- **Ett socialt hållbart Lund** syftar till att skapa jämlika livsvillkor och förverkliga mänskliga rättigheter för alla som bor och verkar i Lund – Ett Lund för alla.
- **Ett ekonomiskt hållbart Lund** syftar till att skapa ett samhälle där de ekonomiska resurserna används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, där företagsklimatet är gott och där invånarnas ekonomiska välfärd främjas.

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Läsanvisningar	4
Prioriterade områden	6
1. Konsumtion och produktion	7
2. Miljö- och hälsofarliga ämnen	9
3. Klimat och energi.....	11
4. Boende och närmiljö	13
5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster	15
6. Yt - och grundvatten.....	17
Genomförande	19
Uppföljning, utvärdering och aktualisering	20
Kommunikation	20
Agenda 2030 och Sveriges miljö kvalitetsmål	21

Inledning

Lunds kommun har ambitiösa mål för arbetet med hållbar utveckling. Lunds program för ekologisk hållbarhet (LundaEko) utgör tillsammans med Lunds program för social hållbarhet kommunens övergripande styrning för ett systematiskt arbete.

LundaEko är ett kommunövergripande styrdokument som svarar på frågan vad som ska uppnås, anger en gemensam riktning för arbetet och lägger fast de långsiktiga prioriteringarna. Programmet är ett av flera verktyg för att förverkliga och konkretisera kommunens vision "Lund skapar framtiden med kunskap, innovation och öppenhet".

LundaEko syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överskrids. Inom kommunkoncernen är kommunikation och miljöledning två viktiga stödprocesser för att uppnå målen i LundaEko (se sidan 19). Att kommunicera miljöarbetet samt engagera medborgare, förtroendevalda samt andra aktörer i samhället såsom näringsliv och lärosäten till samverkan, dialog och innovation är en förutsättning för att nå flera mål och delmål.

LundaEko omfattar både den kommunala organisationen (kommunkoncernen) och Lund som geografiskt område och bygger på Agenda 2030 och Sveriges miljökvalitetsmål (se sidan 21-22). Sveriges miljökvalitetsmål hanterar den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030. Att vi når dessa miljömål är därför avgörande för genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Miljökvalitetsmålen är satta utifrån ett nationellt perspektiv och erbjuder en tydlig struktur för och konkretiserar miljöarbetet på nationell, regional och lokal nivå. Av de tre dimensionerna i Agenda 2030 är Sverige idag längst ifrån att nå målen för miljödimensionen. En god livsmiljö och tillgång till naturresurser samt fungerande ekosystem är grundläggande förutsättningar för att nå hållbarhet inom övriga dimensioner.

LundaEko gäller för åren 2020–2030 och ersätter LundaEko II. Programmets måluppfyllnad redovisas i en årlig hållbarhetsredovisning och programmet kommer under perioden att utvärderas och aktualiseras. Indikatorerna i bilaga 1 ligger till grund för uppföljning, utvärdering och aktualisering.

Programmets relation till policyn för hållbar utveckling

Policyn för hållbar utveckling i Lund tydliggör Lunds kommuns förhållningssätt och principer för arbetet med Agenda 2030. Den förenar också LundaEko 2020–2030 med Lunds program för social hållbarhet 2020–2030 och Lunds kommuns kommande näringslivsprogram. Principerna genomsyrar och utgör en grundförutsättning för LundaEko:s prioriterade områden (se figur 1).

Figur 1. Lunds policy för hållbar utveckling genomsyrar Lunds arbete för ekologisk hållbar utveckling

Läsanvisningar

Prioriterade områden

LundaEko har sex prioriterade områden. Varje område innehåller en introduktionstext, mål, delmål samt ansvarig nämnd/styrelse.

Mål och delmål

Inom varje prioriterat område finns ett mål. Målet är övergripande och vänder sig till kommunkoncernen samt till alla som bor och verkar i kommunen. Under de övergripande målen finns delmål som svarar på frågan:

"Vad ska ha uppnåtts till år 2030 för att nå det övergripande målet?"

Delmålen har 2030 som målår om inget annat anges.

Ansvar

För respektive delmål anges vilka nämnder/styrelser som är ansvariga för arbetet med att uppnå delmålen. Huvudansvarig nämnd/styrelse markeras med fetstil, övriga angivna nämnder/styrelser är delansvariga för att uppnå delmålet.

Huvudansvaret innebär att angiven nämnd/styrelse har ett övergripande samordningsansvar för delmålet. Vid behov sammankallar ansvarig berörda parter, koordinerar arbetet och på så vis driver ett effektivt arbete gentemot mål och delmål. I de fall flera nämnder/styrelser är huvud- ansvariga har de ett gemensamt ansvar att samordna arbetet med delmålet.

Ett delansvar innebär att angiven nämnd eller styrelse är ansvarig för att ta fram och genomföra åtgärder inom ramen för sin verksamhet, delta i det kommun-gemensamma arbetet, samt att årligen rapportera sitt genomförda arbete i kommunens IT-ledningsstöd.

Rådighet

Lunds kommunkoncern har olika grad av rådighet för att kunna nå målen inom ramen för LundaEko. Grad av rådighet kan likställas med vikten av att samverka med andra samhällsaktörer för att bidra till måluppfyllelse. I LundaEko visualiseras det genom två olika symboler i anslutning till delmålen:

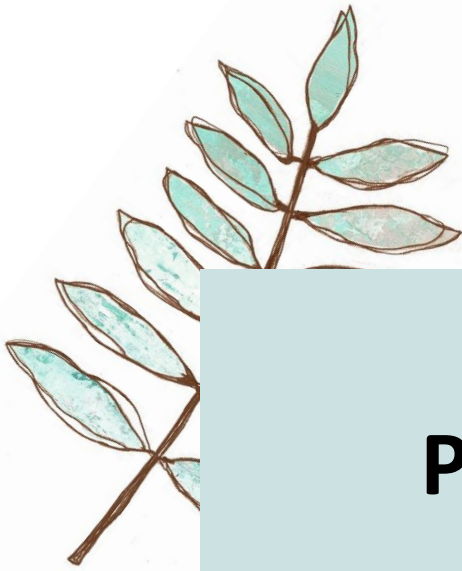
Tillsammans

För att nå målet behöver flera samhällsaktörer agera. Det kan röra sig om invånare, företag och andra organisationer med säte eller påverkan i Lunds kommun.

Kommunkoncernen

För att nå målet behöver kommunens egna verksamheter driva utvecklingen.

Prioriterade områden

1. Konsumtion och produktion
2. Miljö och hälsofarliga ämnen
3. Klimat och energi
4. Boende och närmiljö
5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster
6. Yt- och grundvatten

1. Konsumtion och produktion

År 2030 Konsumerar och producerar alla som bor och verkar i Lunds kommun i enlighet med planetens gränser* och det är lätt att göra rätt.

** Planetens gränser är ett koncept utvecklat av en grupp forskare under ledning av Johan Rockström vid Stockholm Resilience Centre. Forskningens resultat har presenterats i tidskriften [Nature](#) den 24 september 2009. Begreppet "planetära gränser" pekar ut miljöprocesser som skapar stabilitet för livet på jorden. Alla dessa processer påverkas av människans aktiviteter. För var och en av miljöprocesserna försöker forskare definiera säkra gränsvärden, utifrån dagens vetenskapliga underlag. Går vi utanför dessa gränser är det sannolikt att plötsliga negativa förändringar inträffar.*

Planetens naturresurser nyttjas idag inte på ett ansvarsfullt sätt vilket skapar många problem, både nu och i framtiden. En stor andel av de varor som konsumeras i Sverige försämrar miljön i de länder där råvaruutvinningen och produktionen sker. Därtill står konsumtionen av varor och tjänster för ungefär hälften av utsläppen av växthusgaser. För att uppnå hållbar utveckling behövs sättet vi producerar och konsumerar varor ändras. Samhället behöver en ekonomi som bygger på kretslopp – en cirkulär ekonomi med cirkulära flöden som tar hänsyn till hela livscykeln. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya företags- och marknadsmodeller, nya finansierings-metoder och sätt att omvandla avfall till resurser. Det behövs också nya konsument-beteenden och sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan måste brytas.

Hållbara livsmedel, hållbar livsmedelsproduktion och långsiktig livsmedelsförsörjning är viktiga aspekter inom ekologisk hållbarhet. Inte minst för Lunds kommun som har bland de bördigaste åkermarkerna i Sverige. Åkermarken brukas intensivt och produktionen har blivit effektivare men förutsättningarna har försämrats för markens bördighet, bevarandet av arter, naturtyper och kulturmiljöer som gynnas av ett öppet och variationsrikt odlingslandskap. Läckage av näringsämnen och bekämpningsmedelsrester utgör stora utmaningar i kommunen. För att hitta lösningar krävs ökat samarbete lokalt och regionalt samt ett mer balanserat och tvärsektoriellt tänkande.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030 mål

Miljökvalitetsmål

Generations-
målet

Begränsad
klimatpåverk

Giftfri miljö

Ett rikt odlings-
landskap

Rikt växt - &
djurliv

Delmål	Ansvarig Delansvarig	
1.1 Hållbar tillväxt, budget och finansekonomi Kommunkoncernen ska vara ett föredöme inom grön hållbar tillväxt och ska inom sin budgetprocess och finansekonomi arbeta för att frikoppla den ekonomiska tillväxten från negativ miljöpåverkan*. <i>* Frikoppling mellan ekonomi och miljöproblem beskriver en ekonomi med tillväxt utan motsvarande ökning av miljöpåverkan. En ekonomi som växer utan att orsaka negativa konsekvenser på miljön anges som "frikopplad".</i>	Kommunstyrelsen Alla nämnder och styrelser	
1.2 Upphandling Alla upphandlingar, som kommunkoncernen utför, av varor och tjänster ska ställa relevanta hållbarhetskrav. Andelen upphandlingar som sätter höga* samt innovativa** miljö- mässiga och etiska krav ska kontinuerligt öka. <i>* Höga upphandlingskrav kan t.ex. vara krav enligt upphandlingsmyndighetens avancerade och spjutspetsnivå men också av kommunen egenframtagna kravspecificeringar. ** Innovationsupphandling innebär att en upphandlande myndighet eller enhet i sin upphandlingsprocess främjar innovation genom att efterfråga eller tillåta nya lösningar.</i>	Kommunstyrelsen Alla nämnder och styrelser	
1.3 Konsumtionsbaserade utsläpp Till 2030 ska de årliga konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser i Lund minska till fem ton per invånare*, varav kommunkoncernen får stå för max 0,3 ton. <i>*Målet har sitt ursprung i Skånes klimat och energistrategi från 2018.</i>	Kommunstyrelsen Alla nämnder och styrelser	
1.4 Mat och måltider I Lunds kommunkoncern ska samtliga val av livsmedel värna jordens ekosystem, klimatet och naturresurserna. Mängden matsvinn ska årligen minska.	Servicenämnden Barn- och skolnämnden Utbildningsnämnden Vård och omsorgsnämnden Alla nämnder och styrelser	
1.5 Hållbar livsmedelsproduktion och motståndskraftiga jordbruksmetoder Senast år 2030 ska livsmedelsproduktionen i Lunds kommun vara hållbar * och motståndskraftig samt bidra till en långsiktig livsmedelsförsörjning och till upprätthållande av ekosystem, mark och jordkvalité. <i>* Enligt FAO (2014) definieras ett hållbart jordbruk av att "naturresurserna förvaltas och bevaras och att teknik och institutioner utformas så att människans behov tillfredsställs nu och för framtida generationer". FAO anger att en hållbar utveckling "bevarar mark-, vatten-, växt-, och djurresurser, inte orsakar miljöförstöring och är tekniskt lämplig, ekonomiskt möjlig och socialt accepterad".</i>	Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden	
1.6 Näringsliv och affärsmodeller Utbudet av affärsmodeller, varor och tjänster som är cirkulära eller arbetar för att bli mer miljö- och klimatsmarta ska succesivt öka i Lunds kommun. Kommunkoncernen ska vara en aktiv partner i utvecklingen.	Kommunstyrelsen Alla nämnder och styrelser	
1.7 Minskning av avfall och ökat återbruk Lunds kommun ska minska mängden verksamhetsavfall och hushållsavfall markant. Hushållsavfallen ska minska med 35 procent per invånare*. <i>* En 35-procentig minskning innebär en minskning från 560 kg hushållsavfall per person och år 2013 till 350 kg/år 2030. (nuläge ca 480kg/person)</i>	Kommunstyrelsen Renhållningsstyrelsen Alla nämnder och styrelser	

2. Miljö- och hälsofarliga ämnen

År 2030 påverkas Lunds kommuns invånare och miljön minimalt av miljö- och hälsofarliga ämnen*.

** Med miljö- och hälsofarliga ämnen menas: utfasningsämnen, prioriterade riskminskningsämnen, SVHC-ämnen och ämnen som finns uppförda på SIN-listan som hormonstörande. Kemikalieinspektionen delar in kemiska ämnen i utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen utifrån ämnens egenskaper. Utfasningsämnen är ämnen med egenskaper som till exempel cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska. Prioriterade riskminskningsämnen har också allvarliga egenskaper, till exempel allergiframkallande.*

Miljö- och hälsofarliga ämnen finns i stort sett i allting i vardagen – i mat, kläder, möbler, byggmaterial, elektronik, hygienprodukter och leksaker. Kemiska ämnen har bidragit till en ökad välfärd men en del har också orsakat allvarliga skador på människa och miljö. Osäkerheten är stor kring vad som händer när olika ämnen blandas i människors kroppar och vilken skada de orsakar längre fram i livet. Forskning visar på allt starkare samband mellan olika folksjukdomar och påverkan från kemikalier som vi utsätts för i låga doser under lång tid. Ett problem som uppmärksammas mycket de senaste åren är mikroplaster. Mikroplasterna kommer bland annat från väg- och däckslitage och från konstgräsplaner, men även från tvätt av syntetfiber och som ingrediens i olika hygienprodukter. Mikroplast innehåller olika kemikalier samt absorberar dessutom andra miljö- och hälsoskadliga ämnen och fungerar som en bärare av dessa. Med tiden bryts plasten också ner till ännu mindre partiklar – nanoplast.

Eftersom barns och ungdomars kroppar inte är färdigutvecklade är de extra känsliga för att utsättas för miljö- och hälsofarliga ämnen och måste prioriteras. Genom arbete i förskolor och skolor, lokaler för fritidsaktiviteter, vid byggande, upphandling och inköp kan kommunen arbeta med åtgärder för att minska exponeringen för miljö- och hälsofarliga ämnen.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030 mål

Miljökvalitetsmål

Generations- Giftfri miljö Grundvatten- Hav & kust
målet kvalitet

Delmål	Ansvarig Delansvarig
2.1 Kommunens verksamheter Förekomsten av miljö- och hälsofarliga ämnen i alla verksamheter i kommunkoncernens ska minimeras.	Kommunstyrelsen Miljönämnden Alla nämnder och styrelser
2.2 Bygg och anläggning Utsläpp* av miljö- och hälsofarliga ämnen, inklusive plastartiklar**, ska minimeras från byggnader, vägar och anläggningar i Lunds kommun. <i>* Utsläpp innefattar både emission och urlakning av miljö- och hälsofarliga ämnen.</i> <i>** Plastartiklar innefattar alla typer av plastartiklar från nano- till makroplast.</i>	Kommunstyrelsen Miljönämnden Servicenämnden Tekniska nämnden Kultur och fritidsnämnden Barn och -skolnämnden Utbildningsnämnden LKF AB LKP AB
2.3 Förorenad mark Lunds kommun ska inte ha förorenade mark- och vattenområden som utgör något hot mot miljön eller människors hälsa.	Miljönämnden Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden

3. Klimat och energi

År 2030 är Lund en klimatneutral och fossilbränslefri kommun som är anpassad till ett klimat i förändring.

Halten av växthusgaser i atmosfären ska enligt FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte leder till negativa konsekvenser. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Den senaste tioårsperioden har varit den varmaste som uppmätts de senaste 150 åren, det vill säga så långt tillbaka som det finns tillförlitliga mätdata över den globala medeltemperaturen. Temperaturökningen orsakar förändringar i klimatet med successivt allvarligare och mer svåröverblickbara konsekvenser för ekosystem och biologisk mångfald runt om i världen, liksom för människors samhällen och försörjningsmöjligheter. Hur klimatet i Lund kommer att utvecklas till slutet av seklet beror mycket på hur framgångsrik begränsningen av de globala växthusgasutsläppen blir. Även om växthusgasutsläppen minskar väsentligt, så är klimatsystemet redan påverkat med tydliga effekter som följd. Klimatanpassning innebär att vidta åtgärder för att anpassa samhället till klimatförändringarna och minska risken för negativa konsekvenser. Enligt klimatscenarier som tagits fram av SMHI kan årsmedeltemperaturen i Skåne öka med upp emot fem grader till år 2100. Årsmedelnederbörden och antalet tillfällen med extrem nederbörd förväntas öka, och frekvensen av värmeböljor och torka.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030 mål

Miljökvalitetsmål

Generations-
målet Begränsad
 klimatpåverkan God bebyggd
 miljö Levande
 skogar

Delmål	Ansvarig Delansvarig	
3.1 Utsläpp av växthusgaser Utsläppen av växthusgaser* i Lunds kommun ska, jämfört med 2010, minska med minst 65 procent till 2025, med minst 80 procent till 2030 och vara nära noll 2050. <i>*Omfattar växthusgaserna koldioxid, metan , lustgas och fluorerade växthusgaser.</i>	Kommunstyrelsen Alla nämnder och styrelser	
3.2 Transporter Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn ska minska med minst 90 procent mellan 2010 och 2030.	Tekniska nämnden Servicenämnden Byggnadsnämnden Alla nämnder och styrelser	
3.3 Kolinlagring Kolinlagring i mark och växtlighet inom Lunds kommun ska öka mellan 2020 och 2030.	Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden LKF AB	
3.4 Energieffektivisering Energianvändningen ska minska med minst 15 procent mellan 2015 och 2030 inom Lunds kommun.	Servicenämnden Alla nämnder och styrelser	
3.5 Förnybart Den lokala* produktionen av förnybar el, värme och drivmedel ska 2025 vara minst 1300 GWh varav sol och vind ska stå för minst 100 GWh. <i>* Lokala betyder inom det geografiska området plus Kraftringens produktionsanläggningar inom fjärrvärmenätet Lund/Lomma/Eslöv. Restvärme ingår i definitionen av förnybart.</i>	Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden Miljönämnden Kraftringen AB LKF AB LKP AB VA SYD	
3.6 Klimatanpassning förebygga Den fysiska miljön i Lunds kommun ska utformas så att sårbarheten för risker kopplade till pågående klimatförändringar ska minska mellan 2020 och 2030.	Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Servicenämnden Kraftringen AB LKF AB LKP AB VA SYD	
3.7 Klimatanpassning beredskap hantera Kommunkoncernens förmåga att hantera effekterna av extrema väderhändelser kopplade till värme och nederbörds mängd ska öka mellan 2020 och 2030.	Kommunstyrelsen Alla nämnder och styrelser	

4. Boende och närmiljö

År 2030 är Lunds kommun en föregångare och förebild inom hållbar stads och landsbygdsutveckling.

Lund är en expansiv kommun i en växande region och står inför en omfattande utveckling av nya verksamheter och ny bebyggelse. När Lund växer ska det ske på ett ansvarsfullt sätt.

Utgångspunkten för hur ekologisk hållbarhet kopplas till en hållbar stadsutveckling handlar om hur den fysiska miljön i kommunen planeras och utvecklas för att trygga ekosystem, minska miljöpåverkan och gynna en hälsosam livsmiljö med minskat buller och luftföroreningar. Hur städer, tätorter, byar och bostadsområden är utformade påverkar hur vi arbetar, lever, umgås och förflyttar oss. Byggnader och anläggningar ska utformas och lokaliseras på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Lund är en av de äldsta städerna i Norden och natur- och kulturvärden i landskapet och i bebyggelsemiljöer ska tas till vara, användas och utvecklas. Det öppna, omväxlande odlingslandskapet med skog, betesmark och insprängd åker har formats av jordbruket under århundraden. Detta kulturlandskap med dess ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald och måste värnas och utvecklas. Äldre byggnader, stall, logar, magasin med oinredda vindar, är viktiga livsmiljöer för många fåglar- o fladdermöss.

I Lunds kommun finns bland de bördigaste åkermarken i Sverige vilket behöver skyddas för att säkra en långsiktig livsmedelsförsörjning. Fler bostäder måste byggas genom förtätning av staden än genom exploatering av jordbruksmark. Förtätning av staden kan dock innebära ökad mängd luftförorening, buller och exploatering av grönområden och parker. Lunds kommun måste hantera dessa målkonflikter och noga avvägda beslut behöver kontinuerligt fattas.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030 mål

Miljökvalitetsmål

Generations-
målet God bebyggd
miljö Begränsad
klimatförändring Frisk luft

Säker
strålmiljö Bara naturlig
försurning Ett rikt
odlingslandskap

Delmål	Ansvarig Delansvarig
4.1 Hållbart och cirkulärt byggande och förvaltning Lunds kommun har år 2030 etablerat sig som en föregångare inom cirkulärt och klimatneutralt byggande, med sikte på att ligga väl i linje med målen i den nationella färdplanen*. <i>* Nationella färdplanen: En hållbar, klimatneutral och konkurrenskraftig bygg- och anläggningssektor 2045.</i>	Kommunstyrelsen Servicenämnden Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Utbildningsnämnden Barn och skolnämnden Kultur och fritidsnämnden LKF AB LKP AB
4.2 Buller, luft och strålning I Lunds kommun utsätts inte kommuninvånarna för hälsoskadligt buller* och kommunkoncernen strävar efter att människor och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt av luftföroreningar* eller av strålning*. <i>*Hälsoskadligt buller enligt beslutade rikt-gränsvärden. *Luftföroreningar enligt miljökvalitetsnormernas gränsvärden. *Skadlig strålning enligt strålskyddsmyndighetens definition och rikt-gränsvärden.</i> Detta delmål delas med program för social hållbar utveckling.	Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Miljönämnden Byggnadsnämnden Servicenämnden Alla nämnder och styrelser
4.3 Transporter Lunds kommun har ett miljöanpassat och tillgängligt kollektivtrafiksystm med attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar i alla Lunds tätorter.	Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen
4.4 Den bästa åkermarken Kommunkoncernen ska vara restriktiv mot annan markanvändning på brukningsvärd jordbruksmark än för jordbruksändamål. Den bästa åkermarken ska undantas så långt möjligt från exploatering. Kommunkoncernen ska i framtida bebyggelseplanering först och främst utgå från att växa genom förtätning av befintligt bebyggd mark eller befintliga hårdgjorda ytor.	Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Tekniska nämnden
4.5 Kulturvärden Lunds kulturella, historiska och arkitektoniska arv i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap ska bevaras, användas och utvecklas.	Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Kommunstyrelsen Servicenämnden

5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

År 2030 har Lunds kommun en rik biologisk mångfald, väl fungerande ekosystemtjänster och god tillgång till rekreativa gröna miljöer och naturupplevelser.

En rik, livskraftig natur med väl fungerande ekosystem och stor biologisk mångfald utgör grunden för allt liv på jorden. Enligt IPBES, FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald, befinner sig jorden nu i den sjätte massutrotningen där en miljon arter riskerar att försvinna de kommande decennierna. Ekosystemtjänster är de olika nyttor som naturen förser oss människor med, som exempelvis vattenrening, pollinering och möjlighet till rekreation. Dessa ekosystemtjänster är beroende av en rik biologisk mångfald med många olika arter med skilda funktioner. Det nuvarande överutnyttjandet av naturresurser och den pågående klimatförändringen skadar ekosystemens förmåga att leverera dessa ekosystemtjänster.

Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna behöver skyddas, bevaras och utvecklas i Lunds kommun. Exploateringsstrycket är högt i kommun, vilket medför hård konkurrens om marken. Att möta dessa behov utan att överutnyttja naturmiljön och försämra djur och växters livsmiljöer är en stor utmaning. Landskapen blir allt mer uppdelade av vägar och byggnader vilket gör det allt svårare för djur och växter att sprida sig. Detta gäller såväl i tätorter som på landsbygden. Det är också viktigt med en väl fungerande grön infrastruktur för att skapa sammanhang i landskapet.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030 mål

Miljökvalitetsmål

Delmål	Ansvarig Delansvarig	
5.1 Lundabornas behov och rätt till grönt Lunds kommuninvånare har god tillgång till rekreation, friluftsliv och naturupplevelser och ytan parkmark per person ska inte minska från år 2020 till år 2030.	Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Servicenämnden LKF AB	
5.2 Ekosystemtjänster I Lunds kommun har ekosystemtjänster i tätortsmiljöer och på landsbygden säkrats och stärkts. Kommunkoncernen har utökat möjligheterna för naturbaserade lösningar i planeringen.	Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Servicenämnden LKF AB	
5.3 Skyddad natur (naturreservat etc.) I Lunds kommun ska andelen naturområden som behöver det få skydd i form av naturreservat, biotopskydd eller motsvarande.	Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen	
5.4 Grönblå infrastruktur I Lunds kommun ska grön och blå infrastruktur* bevaras, utvecklas och utöka i syfte att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygd. Lunds kommun ska värna och utöka värdekärnor** till 2030. <i>* "Ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet". Detta innefattar både land och vatten. (Naturvårdsverket)</i> <i>** Sammanhängande naturområde som har höga naturvärden med avseende på befintligt naturtillstånd. En värdekärna har normalt en påtaglig förekomst av värdeelement som skapar förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald. Värdekärnans storlek kan variera. (Naturvårdsverket)</i>	Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Kommunstyrelsen Servicenämnden	
5.5 Invasiva arter Förekomsten av invasiva arter ska minska i Lunds kommun. Kommunkoncernen ska inte tillåta nyetablering av främmande arter i kommunens parker och grönområden som kan bli invasiva enligt Artdatabankens lista - hotkategori SE och HI*. <i>* Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista.</i>	Tekniska nämnden Kommunstyrelsen Byggnadsnämnden Servicenämnden LKF AB	
5.6 Tåktverksamhet Kommunkoncernen ska verka för att tåktverksamhet inte etableras eller utvidgas inom kommunen om det hotar de områden som utpekats som värdefull natur enligt Naturvårdsverkets definition för skyddad natur*. <i>* Nationalpark, Naturreservat statliga och kommunala, Naturvårdsområden, Djur- och växtskyddsområde, Vattenskyddsområde, Skogligt biotopskydd, Övriga biotopskydd, Naturminne, Natura 2000 områden (Fågelskydd) och art- och habitatdirektivet (www.skyddadnatur.naturvardsverket.se)</i>	Kommunstyrelsen Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Miljönämnden	

6. Yt- och grundvatten

År 2030 är den ekologiska och kemiska statusen för Lunds kommuns vatten god, och en trygg och motståndskraftig dricksvattenförsörjning har säkrats och skadliga utsläpp till vatten har minimerats.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och en hållbar utveckling. God vattentillgång är också en förutsättning för livsmedelsproduktion och brist på vatten kan orsaka olika konflikter. Enligt Länsstyrelsen Skåne har en rad vattenanknutna livsmiljöer förstörts eller skadats och arter minskat på grund av exploatering, rensningar, vattenuttag och bekämpningsmedel. Skydd av sjöar och vattendrag har inte prioriterats i tillräckligt hög grad.

Lunds kommun står inför stora utmaningar i olika vattenfrågor. Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska alla ytvatten (sjöar och vattendrag) uppnå god kemisk och ekologisk status och grundvattenförekomsterna ska uppnå god kemisk och kvantitativ status till mååret 2027. De största föroreningskällorna i både Höje å och Kävlingeåns avrinningsområde är kväve och fosfor från jordbruket, bekämpningsmedelsrester, reningsverk, enskilda avlopp och dagvatten.

Kommunen har en del i ansvaret att uppnå god status i yt- och grundvatten enligt EU:s vattendirektiv men har inte egen rådighet. Arbetet behöver genomföras genom samverkan, och många åtgärder behöver tas fram och verkställas för att uppnå delmålen i LundaEko.

Områdets koppling till globala och nationella mål

Agenda 2030 mål

Miljökvalitetsmål

Generations-
målet Levande sjöar
& vattendrag Grundvatten-
kvalitet

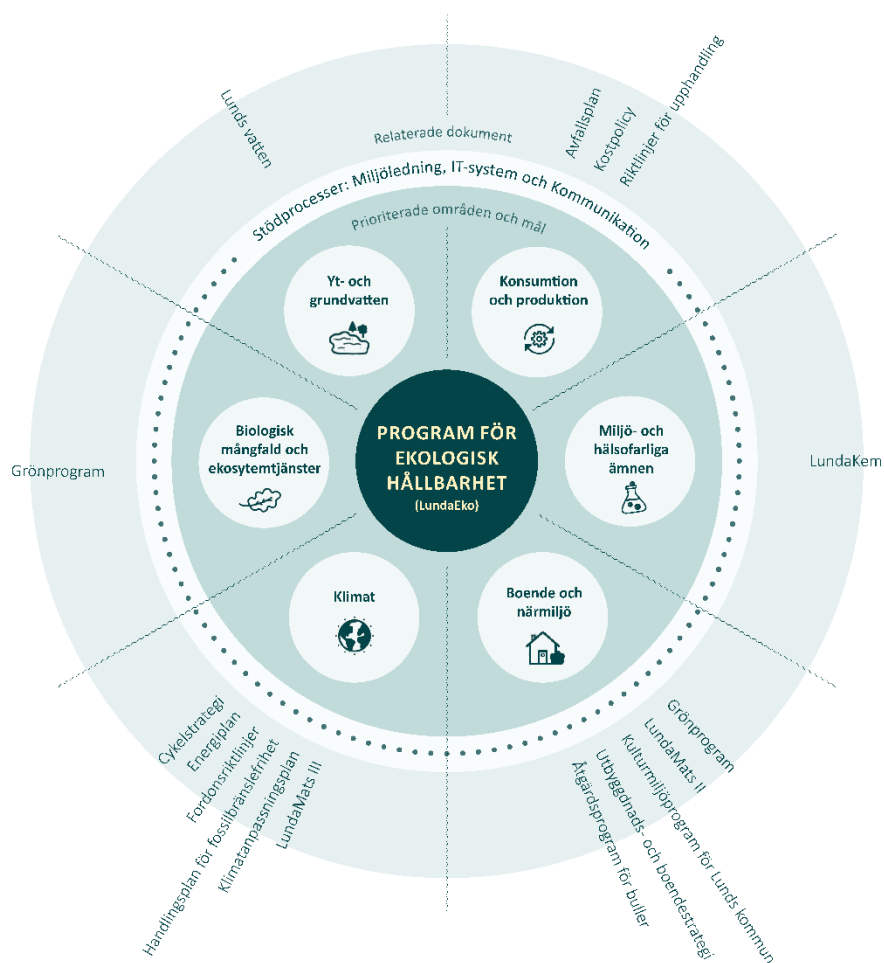

Hav & kust Ingen
övergödning Rikt väx-t &
djurliv

Delmål	Ansvarig Delansvarig
6.1 Sjöar och vattendrag Ytvattenförekomster i Lunds kommun ska ha god ekologisk och kemisk status senast år 2027 enligt beslutade miljökvalitetsnormer*. Inget dagvatten släpps ut orenat i våra sjöar och vattendrag. <i>* Miljökvalitetsnormer för ytvattensförekomster innebär att sjöar, vattendrag och kustvatten ska nå god ekologisk och god kemisk status. En norm anger en lägstanivå för vattenkvalité. Det är Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för en vattenförekomst i Lunds kommun.</i>	Kommunstyrelsen Miljönämnden Tekniska nämnden Byggnadsnämnden VA SYD Sydvatten
6.2 Grundvatten Grundvatten i Lunds kommun ska ha god kemisk och kvantitativ status senast år 2027 enligt beslutade miljökvalitetsnormer*. <i>* Miljökvalitetsnormerna anger att grundvattnet ska ha god kemisk status och god kvantitativ status. En norm anger en lägstanivå för vattenkvalité. Det är Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för grundvatten i Lunds kommun.</i>	Kommunstyrelsen Miljönämnden Tekniska nämnden Byggnadsnämnden VA SYD
6.3 Hushållning med dricksvatten Lunds kommun ska hushålla med vattenresurserna och kommunens yt- och grundvattenförekomster, med betydelse för nuvarande och framtida dricksvattenförsörjning, ska ha ett långsiktigt och robust skydd.	Kommunstyrelsen Miljönämnden Tekniska nämnden Byggnadsnämnden Sydvatten VA SYD

Genomförande

Kommunstyrelsen har det kommunövergripande ansvaret för att samordna genomförande och uppföljning av LundaEko. Processbilden nedan (figur 2) visar den styrprocess i kommunkoncernen som säkerställer att LundaEko genomförs på ett effektivt sätt. Processen består av en huvudprocess (prioriterade områden och mål), stödprocesser (miljöledning, IT-system, kommunikation) och delprocesser (relaterade styrdokument i kommunen).

Figur 2. Processbild som säkerställer att LundaEko genomförs på ett effektivt sätt i kommunkoncernen.

Lunds kommuns nämnder och styrelser är ansvariga för att genomföra LundaEko. Kommunens nämnder och styrelser ska beakta LundaEko's mål och delmål i den strategi och planeringsprocess som resulterar i en ekonomi- och verksamhetsplan (EVP). På detta sätt integreras miljöfrågorna i verksamhetens planering, och kostnaderna för att uppnå målen i LundaEko kopplas till den interna budgetprocessen. Miljöledningssystemet i kommunens förvaltningar och bolag utgör en stödprocess till LundaEko och till nämnders och styrelser ekonomiska och verksamhetsplanering. Miljöledningen är ett mycket viktigt verktyg för att arbeta med åtgärder för att uppnå målen i LundaEko samt för att arbeta med andra handlingsplaner inom kommunen, till exempel energiplan, avfallsplan, grönpolicy, LundaKem (Lunds kemikalieplan), LundaMaTs III (Lunds strategi för ett Hållbart transportsystem), klimatanpassningsplan samt Lunds vatten.

Uppföljning, utvärdering och aktualisering

Uppföljning genomförs i januari varje år av angiven nämnd/styrelse och inleds med att ansvarig nämnd/styrelse rapporterar indikatorer, bedömer måluppfyllnad och rapporterar hur arbetet går med tillhörande aktiviteter. Uppföljningen sker i samband med nämndernas årsanalyser i kommunens interna IT-ledningsstöd. Indikatorerna kommer under programtiden att uppdateras vid behov (se indikatorer och nuläge bilaga 1).

LundaEko och Lunds program för social hållbarhets måluppfyllnad redovisas i en gemensam årlig hållbarhetsredovisning. Hållbarhetsredovisningen ska godkännas av kommunfullmäktige i samband med kommunens årsredovisning. Två gånger under programperioden, 2023 och 2027, lämnar kommunstyrelsen en fördjupad utvärdering till kommunfullmäktige av mål och delmål. De efterföljande åren 2024 och 2028 görs vid behov en aktualisering av programmet.

Kommunikation

I Lunds policy för hållbar utveckling (se sidan 1) anges att dess principer ska genomsyra Lunds program för ekologisk hållbarhet (LundaEko). Policyns principer med nyckelord som ledarskap, kunskap, transparens, dialog, engagemang och samverkan är starkt sammankopplade med kommunikation.

En strategi för samordnad hållbarhetskommunikation i Lunds kommun är framtagen och ska bidra till att uppnå Lunds policy för hållbar utveckling och dess tillhörande program. Strategin ska konkretiseras och kompletteras med en årlig aktivitetsplan som följs upp inom ramen för kommunens årliga hållbarhetsredovisning.

Agenda 2030 och de svenska miljökvalitetsmålen är grunden i Lunds miljöarbete

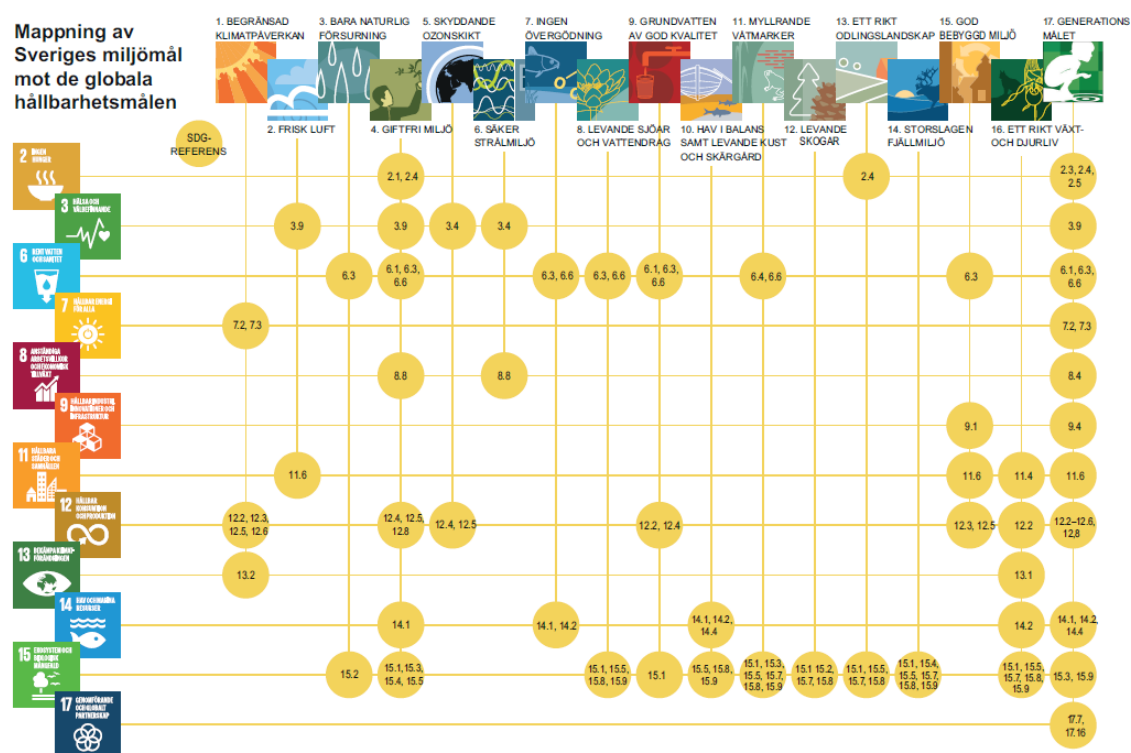
Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs av FN:s generalförsamling i september 2015. Den innebär att världens länder förbundit sig att gemensamt uppnå en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar utveckling till år 2030. Agendan innehåller 17 mål, 169 delmål och 230 indikatorer som tillsammans kallas de globala målen. De 17 målen syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Regeringen har ambitionen att Sverige ska vara ledande i arbetet med att genomföra Agenda 2030 (Regeringsförklaringen, 10 september 2019).

Av de tre dimensionerna i Agenda 2030 är Sverige idag längst ifrån att nå målen för miljödimensionen. En god livsmiljö och tillgång till naturresurser samt fungerande ekosystem är grundläggande förutsättningar för att nå hållbarhet inom övriga dimensioner. Sveriges generationsmål och de tillhörande 16 miljökvalitetsmålen, etappmålen och preciseringarna hanterar den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030 och beskriver den långsiktiga målsättningen och inriktningen för Sveriges miljöpolitik (se figur 3).

Figur 3: Sveriges generationsmål och de tillhörande 16 miljökvalitetsmålen
Naturvårdsverket, www.sverigesmiljomal.se.

Miljökvalitetsmålen beslutades av riksdagen år 1999 och har sikte på 2030. De 16 miljökvalitetsmålen är betydligt mer preciserade när det gäller vilken miljö kvalitet som krävs för en god miljö i jämförelse med målen i Agenda 2030. Miljökvalitetsmålen är satta utifrån ett nationellt perspektiv och erbjuder en tydlig struktur för och konkretiserar miljöarbetet på nationell, regional och lokal nivå. Att vi når målen är därför avgörande för genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Enligt agenda 2030-delegationens bedömning överensstämmer miljökvalitetsmålen väl eller delvis med delmål i 12 av de 17 målen i agendan (se figur 4).

Figur 4: Mappning av Sveriges miljömål mot de globala hållbarhetsmålen.
Naturvårdsverket, www.sverigemiljomal.se.

**LUNDS
KOMMUN**

www.lund.se